

ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการศึกษาจัดทำโครงการ และการอนุญาตเก็บหา
หรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

พ.ศ. ๒๕๖๕

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการศึกษาจัดทำโครงการใช้ประโยชน์
จากทรัพยากรธรรมชาติ การขออนุญาต การอนุญาต การเก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ
ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า
พ.ศ. ๒๕๖๒ อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสงวน
และคุ้มครองสัตว์ป่า จึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วย
หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการศึกษาจัดทำโครงการ และการอนุญาตเก็บหาหรือใช้ประโยชน์
จากทรัพยากรธรรมชาติในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๕”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“ทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้” หมายความว่า ทรัพยากรธรรมชาติบางชนิด
ที่สามารถเกิดขึ้นใหม่ทดแทนได้ตามประเภท ชนิด และฤดูกาลของแต่ละพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

“โครงการ” หมายความว่า โครงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนในเขต
รักษาพันธุ์สัตว์ป่า

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า เจ้าหน้าที่ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้เป็นพนักงาน
เจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

ข้อ ๔ ประกาศของหัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าให้มีผลใช้บังคับเมื่อได้ประกาศให้
ประชาชนในเขตพื้นที่โดยรอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าที่ออกตามข้อ ๑๔ ทราบโดยทั่วกัน โดยให้ปิด
ประกาศ ณ ที่ทำการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ที่ทำการเทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล และที่ทำการ
กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน

ข้อ ๕ ให้อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช รักษาการตามระเบียบนี้

หมวด ๑
หลักเกณฑ์และวิธีการในการศึกษาจัดทำโครงการ

ข้อ ๖ การศึกษาจัดทำโครงการ ให้พิจารณาจากประเภท และชนิดของทรัพยากรธรรมชาติ บางชนิดที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ ตามบัญชีที่กำหนดไว้ท้ายระเบียบนี้

ข้อ ๗ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าที่จะศึกษาจัดทำโครงการ ให้พิจารณาจากประเภท ชนิดของ ทรัพยากรธรรมชาติที่จะให้มีการเก็บหาหรือใช้ประโยชน์ตามข้อ ๖ โดยเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแห่งนั้น ต้องมีศักยภาพเหมาะสมเพียงพอในการเก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติบางชนิดนั้นได้ อย่างยั่งยืน และหัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเห็นว่าการเก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาตินั้น ภายในบริเวณที่กำหนด ต้องไม่สร้างความเสียหายต่อระบบนิเวศ สภาพธรรมชาติ และสัตว์ป่า การศึกษาจัดทำโครงการอย่างน้อยต้องมีข้อมูลและรายละเอียดประกอบด้วยประเภท ชนิด จำนวน ปริมาณ รูปแบบและวิธีการเก็บหาช่วงฤดูกาลในการเก็บหา ขั้นตอนการติดตามประเมินผล และ แนวทางการฟื้นฟูทรัพยากรอันเกิดผลกระทบจากโครงการ พร้อมแผนที่แสดงขอบเขตพื้นที่ที่จะดำเนิน โครงการด้วยระบบภูมิสารสนเทศ หรือระบบอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกันในแต่ละเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า รวมทั้งรายชื่อชุมชนทั้งภายในและโดยรอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าที่ให้เข้าร่วมโครงการที่ได้สำรวจไว้ ตามข้อ ๘

กรณีประเภท ชนิด ในการเก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติตามวรรคหนึ่ง หากพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าใดมีชนิดทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้นอกจาก บัญชีท้ายระเบียบนี้ ให้เสนอเป็นข้อมูลพร้อมเหตุผลความจำเป็นประกอบโครงการเพื่อกำหนดประเภท ชนิดเพิ่มเติม

ข้อ ๘ การศึกษาจัดทำโครงการตามข้อ ๗ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าต้องดำเนินการสำรวจชุมชน ที่อยู่อาศัยหรือทำกินทั้งในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรืออยู่อาศัยโดยรอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแห่งนั้น ที่มีความจำเป็นเข้ามาเก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติบางชนิดในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เพื่อดำเนินการตามวิธีชุมชนหรือวิธีชีวิตดั้งเดิม

ข้อ ๙ การศึกษาจัดทำโครงการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าต้องให้ชุมชนในท้องถิ่นตามข้อ ๘ มีส่วนร่วมในการศึกษาจัดทำโครงการ โดยต้องดำเนินการให้เป็นไปตามหลักวิชาการ วัฒนธรรม และ วิธีชุมชนในพื้นที่นั้นด้วย

ข้อ ๑๐ บริเวณพื้นที่ที่จะศึกษาจัดทำโครงการตามข้อ ๗ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ตามฤดูกาลที่มีศักยภาพ เหมาะสมและเพียงพอในการเก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ ที่ไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพของเขตรักษา

พันธุ์สัตว์ป่านั้น และเป็นกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อการดำรงชีพตามวิถีชุมชนหรือวิถีชีวิตดั้งเดิมที่อยู่โดยรอบบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดังกล่าว

(๒) ต้องสอดคล้องกับแผนการอนุรักษ์และคุ้มครองพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่านั้น

ข้อ ๑๑ โครงการมีกำหนดระยะเวลาไม่เกินห้าปี นับแต่วันที่โครงการได้รับอนุญาตจากอธิบดี

หมวด ๒

การเสนอโครงการ

ข้อ ๑๒ กรณีที่หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเห็นว่าในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าที่ตนดูแลนั้นมีพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมและเพียงพอในการเก็บหาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ประเภทใด ชนิดใด ในบริเวณพื้นที่กำหนดโดยไม่สร้างความเสียหายต่อระบบนิเวศ สภาพธรรมชาติและสัตว์ป่า ให้ศึกษาจัดทำโครงการโดยมีรายละเอียดและระยะเวลาของโครงการตามหมวด ๑ เสนอผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์เพื่อเสนอความเห็นต่ออธิบดี

ข้อ ๑๓ เมื่ออธิบดีพิจารณาโครงการพร้อมทั้งข้อมูลและรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับโครงการทั้งหมดแล้วเห็นว่า โครงการดังกล่าวก่อให้เกิดความคุ้มค่าและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน และไม่สร้างความเสียหายต่อระบบนิเวศ สภาพธรรมชาติและสัตว์ป่าภายในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่านั้น รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น ให้เสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบหากคณะกรรมการพิจารณาเห็นชอบ อธิบดีจึงอนุญาตให้ดำเนินการตามโครงการดังกล่าวโดยอาจวางข้อกำหนดหรือเงื่อนไขตามที่เห็นสมควรได้ และให้แจ้งผลการอนุญาตให้หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าผู้เสนอโครงการเพื่อดำเนินการต่อไป

การพิจารณาตามวรรคหนึ่งหากคณะกรรมการหรืออธิบดี พิจารณาแล้วเห็นเป็นอย่างอื่นอาจให้ปรับปรุงโครงการ หรือระงับข้อเสนอในการจัดทำโครงการของหัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๑๔ หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอาจขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงโครงการที่อธิบดีอนุญาตได้

(๑) ในกรณีที่เป็นการเพิ่มพื้นที่โครงการ หรือเพิ่มประเภท ชนิดของทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้เพื่อให้ประชาชนเก็บหาหรือใช้ประโยชน์ ให้ดำเนินการตามข้อ ๑๒ และข้อ ๑๓ เพื่อให้อธิบดีอนุญาตให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงโครงการ ให้หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าจัดทำประกาศแก้ไขเปลี่ยนแปลงโครงการต่อไป

(๒) ในกรณีที่เป็นการลดพื้นที่โครงการ หรือลดประเภท ชนิดของทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ ให้หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ และจัดให้มีรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น เพื่อประกอบดุลยพินิจของหัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ในกรณีที่หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเห็นว่ามีความจำเป็นต้องลดประเภท

ชนิดของทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ ให้หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าจัดทำประกาศแก้ไขเปลี่ยนแปลงโครงการ โดยไม่ต้องดำเนินการตามข้อ ๑๒ และข้อ ๑๓

หมวด ๓
การดำเนินการโครงการ

ส่วนที่ ๑
การประกาศรายชื่อชุมชน

ข้อ ๑๕ เมื่อโครงการได้รับอนุญาตให้ดำเนินการแล้วให้หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า โดยความเห็นชอบของผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำประกาศรายชื่อชุมชนเพื่อให้ประชาชนที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านตามข้อ ๘ เป็นผู้ได้รับอนุญาตในการเข้าไปเก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้

(๒) จัดทำประกาศกำหนดพื้นที่ที่อนุญาตให้เข้าไปเก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ในพื้นที่โครงการ และจัดทำบัญชีประเภท ชนิด จำนวน ปริมาณ ฤดูกาล ช่วงระยะเวลาการเก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งนี้ จะต้องเป็นไปตามโครงการที่กำหนดไว้ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพธรรมชาติของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อาจวางข้อกำหนดหรือเงื่อนไขในการเก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้เฉพาะพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งในเขตพื้นที่ที่อนุญาตก็ได้ ประกาศนี้ให้มีกำหนดระยะเวลาหนึ่งปี

ข้อ ๑๖ ผู้รับอนุญาตให้เข้าร่วมโครงการต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) ประชาชนที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านของหมู่บ้านของเขตตำบลตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ซึ่งอยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรืออยู่โดยรอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่านั้น ตามที่หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าได้ดำเนินการสำรวจชุมชนไว้ตามข้อ ๘

(๒) การเก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้จะต้องเป็นไปตามประเภท ชนิด จำนวน ปริมาณ ฤดูกาลช่วงระยะเวลา บริเวณพื้นที่ที่กำหนด และเงื่อนไขที่กำหนดตามโครงการที่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ และที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ประกาศกำหนด

(๓) จำนวนสมาชิกในแต่ละครัวเรือนในการเก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ จะต้องสอดคล้องกับประเภท ชนิด จำนวน ปริมาณ ฤดูกาล ช่วงระยะเวลาและเป็นไปตามหลักเกณฑ์แนวทาง วิธีการแบ่งปัน การจัดสรร การควบคุม ดูแล ทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ตามข้อ ๒๔

ส่วนที่ ๒

การเก็บหาหรือใช้ประโยชน์ ของผู้รับอนุญาตให้เข้าร่วมโครงการ

ข้อ ๑๗ ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าร่วมโครงการต้องปฏิบัติ ดังนี้

(๑) เก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ภายในพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตตามโครงการและห้ามออกนอกพื้นที่ที่ได้รับอนุญาต

(๒) เก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้เฉพาะประเภท ชนิด จำนวน ปริมาณ และฤดูกาลช่วงระยะเวลาด้วยตนเอง และจะให้บุคคลอื่นที่มีใช้บุคคลในครัวเรือนเก็บหาหรือใช้ประโยชน์แทนมิได้

(๓) การเก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้จะต้องเป็นไปเพื่อบริโภคหรือใช้สอยภายในครัวเรือน หากเก็บหาเพื่อการค้าขายห้ามใช้ยานพาหนะหรือสัตว์พาหนะในการขนส่ง เว้นแต่ชนิดของทรัพยากรธรรมชาติที่หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ากำหนดจำนวน ปริมาณ ที่สามารถใช้ยานพาหนะหรือสัตว์พาหนะในการขนส่งได้ การเก็บหาที่ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวให้ถือว่าเป็นการเก็บหาเพื่อการดำรงชีพอย่างเป็นปกติธุระ

(๔) ไม่เก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีลักษณะต้องห้ามเพื่อการสงวนหวงห้ามตามกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรธรรมชาตินั้น หรือเป็นทรัพยากรธรรมชาติควบคุม หรือทรัพยากรธรรมชาติที่ใกล้สูญพันธุ์ หรือเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ห้ามเก็บตามประกาศแต่ละท้องที่ในจังหวัดนั้น

(๕) ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ดำเนินโครงการ และโดยรอบโครงการ รวมทั้งร่วมฟื้นฟูสภาพพื้นที่ให้คงความสมบูรณ์ตามธรรมชาติ

(๖) ไม่บุกรุก แผ้วถาง หรือขยายพื้นที่เก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้เพิ่มเติมจากที่ได้รับอนุญาต

(๗) ห้ามเคลื่อนย้าย หรือทำลายหลักเขต ป้ายแนวเขต หรือเครื่องหมายแสดงแนวเขตโครงการ ในกรณีหลักเขต ป้ายแนวเขต หรือเครื่องหมายแสดงแนวเขตชำรุดหรือสูญหาย ให้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ทราบโดยเร็ว

(๘) ดำเนินการตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมดูแลโครงการ

ข้อ ๑๘ ในกรณีที่ผู้อยู่อาศัยในชุมชนตามประกาศของหัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตามข้อ ๑๕ พบเห็นว่ามีผู้เก็บหาทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ตามข้อ ๑๗ หรือฝ่าฝืนข้อกำหนดในการเก็บหาทรัพยากรธรรมชาติ เกี่ยวกับพื้นที่ ประเภท ชนิด จำนวน ปริมาณ ฤดูกาลช่วงระยะเวลาการเก็บทรัพยากรธรรมชาติที่หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าประกาศกำหนด หรือผู้เก็บหาทรัพยากรธรรมชาติมิใช่ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ในเขตพื้นที่โครงการ ให้ผู้นั้นมีหน้าที่ต้องรายงานให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบ

หากปกปิดหรือละเลยไม่รายงานให้หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทราบ ถือว่าไม่เป็นการปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ข้อ ๑๙ การเก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ตามข้อ ๑๕ บางชนิดให้ถือว่าสิ้นสุดการอนุญาต เมื่อล่วงพ้นฤดูกาลช่วงระยะเวลาที่ได้รับอนุญาต การเก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้

ข้อ ๒๐ สิทธิในการเก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้สิ้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อหัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ามีคำสั่งเป็นหนังสือเพิกถอนสิทธิของผู้ได้รับอนุญาตในการเก็บหาหรือใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้

เมื่อความปรากฏแก่หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือมีผู้ร้องเรียนว่าผู้ที่ได้รับอนุญาตในการเก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบนี้ เมื่อหัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าพิจารณาข้อเท็จจริงแล้วเห็นว่ามีมูล ให้หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ามีคำสั่งตักเตือนด้วยวาจา หากเป็นการกระทำผิดอย่างชัดเจนและร้ายแรงให้มีคำสั่งเป็นหนังสือเพิกถอนสิทธิของผู้ได้รับอนุญาตการเก็บหาหรือใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ และแจ้งคำสั่งให้ผู้ขึ้นทราบ และแจ้งให้ผู้แทนชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่ผู้นั้นอาศัยอยู่ในพื้นที่ทราบด้วย

ข้อ ๒๑ ก่อนถึงกำหนดระยะเวลาตามประกาศข้อ ๑๕ (๒) จะสิ้นสุดลง ให้หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดำเนินการตรวจสอบสภาพของทรัพยากรธรรมชาติ และทบทวนแผนการดูแลและฟื้นฟูสภาพพื้นที่หรือทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่โครงการอย่างน้อยหนึ่งครั้ง เพื่อจัดทำประกาศประเภทชนิด จำนวน และฤดูกาลช่วงระยะเวลาการเก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ในฤดูกาลของปีถัดไป โดยความเห็นชอบของผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์แห่งท้องที่นั้น และจัดทำรายงานผลการฟื้นฟูสภาพพื้นที่หรือทรัพยากรธรรมชาติให้อธิบดีทราบ

ข้อ ๒๒ ภายในกำหนดระยะเวลาโครงการตามข้อ ๑๒ ในกรณีที่ประชาชนที่อยู่อาศัยโดยรอบและภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ายังมีความจำเป็นในการดำรงชีพตามวิถีชุมชนในการเก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ ให้หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าจัดทำประกาศตามข้อ ๑๕ โดยความเห็นชอบของผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ ก่อนประกาศเดิมสิ้นอายุหนึ่งเดือน

หากหัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าจัดทำประกาศตามวรรคหนึ่งไม่แล้วเสร็จตามกำหนดการเก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ในปีถัดไปของช่วงระยะเวลาดังกล่าวนั้น ให้ใช้ประกาศเดิมไปพลางก่อน

ข้อ ๒๓ ผู้ที่ได้รับอนุญาตคนใดเข้าไปเก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้เพื่อการดำรงชีพอย่างเป็นปกติฐะตามระเบียบนี้ และได้กระทำการตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๔ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๕๕ (๕) ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า

พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดตามระเบียบนี้ ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษตามมาตรา ๙๒ และ มาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ แล้วแต่กรณี

ส่วนที่ ๓

แนวทางการแบ่งสรรทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้และการระงับข้อพิพาท

ข้อ ๒๔ เพื่อให้การบริหารจัดการในเขตพื้นที่โครงการเกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน ให้หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ารับฟังความคิดเห็นของผู้แทนหัวหน้าครอบครัวและหัวหน้าครัวเรือนของ บรรดาบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้เก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ และควรหารือกับนายอำเภอ ปลัดอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือนายกององค์รปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์แนวทาง วิธีการแบ่งปัน การจัดสรร การควบคุม ดูแล และแนวทางการฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้

ในกรณีที่ทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ตามฤดูกาลมีจำนวนจำกัดไม่เพียงพอ ต่อการเก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนของผู้ได้รับอนุญาต ในโครงการ หรือการเก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อสภาพธรรมชาติ สัตว์ป่า ความหลากหลายทางชีวภาพ และระบบนิเวศ ให้หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า กำกับ ควบคุม ดูแล และพิจารณาให้เกิดความเป็นธรรม โดยอาจจัดให้มีการประชุมร่วมระหว่างผู้แทนแต่ละชุมชน ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ข้อ ๒๕ ในกรณีที่ข้อพิพาทเกิดขึ้นระหว่างผู้ได้รับอนุญาตในพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากการ เก็บหาหรือใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติตามข้อ ๒๔ เมื่อความปรากฏแก่หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์ สัตว์ป่าหรือมีผู้ร้องเรียน ให้หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทำการไต่สวน รวบรวมข้อเท็จจริง รับฟังคู่กรณี และวินิจฉัยสั่งการด้วยความเป็นธรรม คำสั่งของหัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าให้เป็นที่สุด

ให้ผู้ได้รับอนุญาตในพื้นที่โครงการผูกพันตามคำสั่งของหัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดังกล่าว

ส่วนที่ ๔

มาตรการการตรวจสอบและควบคุมผลกระทบ

จากการเก็บหาหรือใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่และทดแทนได้

ข้อ ๒๖ ให้หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ากำกับดูแล ตรวจสอบ และติดตามการเก็บหา หรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ของผู้ได้รับอนุญาตในเขตพื้นที่โครงการ ดังต่อไปนี้

(๑) กำกับดูแลการเก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ ตามฤดูกาลในเขตพื้นที่โครงการ ให้เป็นไปตามขอบเขตพื้นที่ ประเภท ชนิด จำนวน ปริมาณ และ

ฤดูกาลช่วงระยะเวลาตามที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่านั้นประกาศกำหนด และให้เป็นไปเพื่อการดำรงชีพ
อย่างเป็นปกติธุระได้อย่างเหมาะสมกับสภาพเขตพื้นที่นั้น

(๒) ไม่ให้เก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้
ที่มีลักษณะต้องห้ามเพื่อการสงวนหวงห้ามตามกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรธรรมชาตินั้น หรือเป็น
ทรัพยากรธรรมชาติควบคุม หรือทรัพยากรธรรมชาติที่ใกล้สูญพันธุ์ หรือเป็นทรัพยากรธรรมชาติ
ธรรมชาติห้ามเก็บตามประกาศแต่ละท้องที่ในจังหวัดนั้น

(๓) ตรวจสอบสภาพทรัพยากรธรรมชาติในเขตพื้นที่โครงการอย่างสม่ำเสมอ

หากกรณีการเก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้
เพื่อการดำรงชีพอย่างเป็นปกติธุระมีผลกระทบต่อสภาพธรรมชาติ สัตว์ป่า ความหลากหลายทางชีวภาพ
และระบบนิเวศให้หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ามีคำสั่งให้บุคคลผู้ที่กระทำผิดนั้นระงับการกระทำดังกล่าว
ด้วยวาจา หากเป็นการกระทำผิดอย่างชัดแจ้งและร้ายแรง ให้มีคำสั่งระงับการกระทำเป็นหนังสือและ
แจ้งให้ผู้นั้นทราบเพื่อประโยชน์ในการบังคับใช้มาตรการทางปกครองหรือดำเนินคดีทางอาญาตลอดจน
การเรียกค่าความเสียหายทางแพ่งต่อไป

ข้อ ๒๗ ให้หน่วยงานส่วนกลางในสังกัดกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มีหน้าที่
ในการตรวจสอบการดำเนินโครงการ ในกรณีตรวจสอบแล้วพบว่าการดำเนินโครงการไม่เหมาะสม
ต่อสภาพพื้นที่ให้เสนออธิบดีพิจารณาสั่งยุติ ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงแก้ไขโครงการ หากส่งผลกระทบต่อ
เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่านั้นให้สั่งระงับการดำเนินโครงการดังกล่าวทั้งหมดหรือบางส่วนทันที

หมวด ๔

การประเมินผลดำเนินการโครงการ

ข้อ ๒๘ ให้หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตรวจสอบและติดตามการเก็บหาหรือใช้ประโยชน์
จากทรัพยากรธรรมชาติในเขตพื้นที่ดำเนินโครงการ รวมทั้งประเมินผลการดำเนินโครงการและรายงาน
ให้อธิบดีเพื่อนำเสนอที่ประชุมคณะกรรมการอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

ในกรณีที่คณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่าทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้
ตามฤดูกาลไม่เหมาะสมหรือไม่เพียงพอในการเก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถ
เกิดใหม่ทดแทนได้อีกต่อไป หรือการเก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่
ทดแทนได้ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอนุญาตอันอาจส่งผลกระทบต่อ
สภาพธรรมชาติสัตว์ป่า ความหลากหลายทางชีวภาพ และระบบนิเวศ ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ให้อธิบดี
ตรวจสอบและพิจารณาทบทวนการดำเนินโครงการและมีอำนาจสั่งให้ยุติการดำเนินโครงการ และ
นำพื้นที่นั้นมาฟื้นฟูสภาพหรือดำเนินการอนุรักษ์ให้คงความสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่อไป

ข้อ ๒๙ กรณีการดำเนินโครงการ หากพบว่าการเก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ
ที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ส่งผลกระทบต่อสภาพธรรมชาติ สัตว์ป่า ความหลากหลายทางชีวภาพและ

ระบบนิเวศ อธิปไตยอาจสั่งห้ามหรือเปลี่ยนแปลงโครงการ โดยลดเขตพื้นที่โครงการ หรือลดประเภท ชนิดของทรัพยากรธรรมชาติที่กำหนดไว้ได้ตามที่เห็นสมควร

หมวด ๕

การฟื้นฟูสภาพพื้นที่หรือทรัพยากรธรรมชาติและลดการพึ่งพิงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ในเขตพื้นที่ดำเนินโครงการ

ข้อ ๓๐ กรณีการดำเนินโครงการได้ส่งผลกระทบต่อสภาพธรรมชาติ สัตว์ป่า ความหลากหลายทางชีวภาพ และระบบนิเวศของพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่านั้น และอธิบดีได้มีคำสั่งให้ยุติการดำเนินโครงการ ให้เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่านำพื้นที่นั้นมาฟื้นฟูสภาพให้คงความสมบูรณ์ตามเดิมหรือใกล้เคียงกับของเดิม

ข้อ ๓๑ ให้เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าร่วมกับผู้แทนชุมชนที่มีการเก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ในเขตพื้นที่ดำเนินโครงการ ศึกษาและกำหนดแนวทางหรือจัดทำโครงการเพื่อลดการพึ่งพิงการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติในเขตพื้นที่โครงการ หรือกำหนดพื้นที่ชุมชนโดยรอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตพื้นที่โครงการให้ลดน้อยลงกว่าเดิมและพิจารณา ทบทวนแนวทางหรือโครงการดังกล่าวทุกสองปี

ในกรณีมีความเห็นร่วมกันที่จะกำหนดพื้นที่ชุมชนโดยรอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตพื้นที่โครงการน้อยลงกว่าเดิม ให้หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดำเนินการตามข้อ ๑๔ (๒) และจัดทำหรือแก้ไขประกาศรายชื่อตามข้อ ๑๕ (๑) หรือ (๒) แล้วแต่กรณี และประกาศให้ประชาชนทราบ

ข้อ ๓๒ ให้หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ารายงานผลการดำเนินการตามแนวทางหรือโครงการเพื่อลดการพึ่งพิงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในเขตพื้นที่ดำเนินโครงการ และผลการพิจารณาทบทวนแนวทางหรือการดำเนินโครงการตามข้อ ๓๑ ให้คณะกรรมการทราบอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

ข้อ ๓๓ หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอาจนำเสนอโครงการเพื่อขอใช้เงินรายได้เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและเขตห้ามล่าสัตว์ป่าตามระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการเรียกเก็บและยกเว้นค่าบริการหรือค่าตอบแทน และอัตราค่าบริการหรือค่าตอบแทนในการให้บริการและการอำนวยความสะดวกในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและเขตห้ามล่าสัตว์ป่า เพื่อสนับสนุน ส่งเสริมให้การศึกษา หรือพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ หรือพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลในชุมชนที่เก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ในเขตพื้นที่โครงการเพื่อลดการพึ่งพิงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในโครงการดังกล่าว

ข้อ ๓๔ หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอาจประสานหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรภาคเอกชนในการปรับปรุงพัฒนา ส่งเสริมอาชีพหรือคุณภาพชีวิตของบุคคลตามโครงการ เพื่อลดการพึ่งพิงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ

ข้อ ๓๕ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรภาคเอกชนใดประสงค์จะให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้การศึกษา พัฒนา และส่งเสริมอาชีพหรือคุณภาพชีวิตของบุคคลในชุมชนที่เก็บหาหรือใช้

ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ในเขตพื้นที่โครงการ เพื่อลดการพึ่งพิงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในโครงการดังกล่าว ให้ดำเนินการได้ ซึ่งจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพพื้นที่และวิถีชีวิต โดยเสนอโครงการต่อหัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าพิจารณาให้ความเห็นเพื่อขอรับอนุญาตจากอธิบดีก่อนเข้าดำเนินการ ทั้งนี้ ให้หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรภาคเอกชนที่ได้รับอนุญาตร่วมกันกำกับดูแล ติดตาม และประเมินผลการดำเนินการโครงการดังกล่าวด้วย

ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๕

รัชฎา สุริยกุล ณ อยุธยา

อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

บัญชีทรัพยากรธรรมชาติบางชนิดที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้

ลำดับที่	ประเภท/ชนิด
	เห็ดรา
๑	เห็ดขอนขาว (<i>Lentinus squarrosulus</i> Mont.)
๒	เห็ดน้ำหมาก, เห็ดก่อ, เห็ดก่อแดง, เห็ดแดงน้ำหมาก, เห็ดน้ำมอย, เห็ดหน้าขาว, เห็ดน้ำแป้ง, เห็ดถ่าน, เห็ดตะไค้, เห็ดไค้, เห็ดระโงก, เห็ดไข่, เห็ดหล่มกระเชียว (<i>Russula</i> spp. ยกเว้น <i>R. emetica</i>)
๓	เห็ดตับเต่า, เห็ดน้ำผึ้ง (<i>Phlebopus portentosus</i> (Berk. & Broome) Boedijn)
๔	เห็ดปากหมู (<i>Galiella rufa</i> (Schwein.) Nannf. & Korf)
๕	เห็ดผึ้ง (<i>Boletus</i> spp. ยกเว้น <i>B. edulis</i>)
๖	เห็ดลม, เห็ดขอน, เห็ดบด, เห็ดกระด้าง (<i>Lentinus polychrous</i> Lév.)
๗	เห็ดหาด, เห็ดฟานน้ำตาลแดง (<i>Lactarius volemus</i> (Fr.) Fr.)
๘	เห็ดหลินจือ, เห็ดหมื่นปี, เห็ดเล้งจือ, เห็ดอมตะ (<i>Ganoderma lucidum</i> (Curtis) P. karst.)
๙	เห็ดหูหนู, เห็ดหูชะวะ, เห็ดหูหนูจีน (<i>Auricularia auricula-judae</i> (Bull.) Quél., <i>Auricularia thailandica</i> Bandara & K.D. Hyde, sp. nov.) หูหนูลายเสือ (<i>Auricularia mesenterica</i> (Dicks.) Pers.) เห็ดหูหนูดำ (<i>Auricularia cornea</i> Ehrenb.)
๑๐	เห็ดเสม็ด (<i>Tylopilus griseipurpureus</i> (Corner) E. Horak)
๑๑	เห็ดแครง (<i>Schizophyllum commune</i> Fr.)
๑๒	เห็ดเผาะ, เห็ดถอบ, เห็ดเหียง, เห็ดดอกดิน (<i>Astraeus odoratus</i> Phosri, Watling, M.P. Martín & Whalley (เผาะหนัง) <i>Astraeus asiaticus</i> Phosri, M.P. Martín & Watling (เผาะฝ้าย))
๑๓	เห็ดโคน, เห็ดปลวก, เห็ดโคนข้าวตอก (<i>Termitomyces fuliginosus</i> R. Heim)
๑๔	เห็ดไข่ (<i>Phallus indusiatus</i> Vent)
	พืชใช้สอย
๑	ปอพราน, ขี้หมาแห้ง (สุโขทัย), ปอขี้ตุน (อุตรดิตถ์), ปอที (อุบลราชธานี), ปอปา (นครราชสีมา), ปอพาน (เชียงใหม่) (<i>Colona auriculata</i> (Desf.) Craib.)
๒	ลิเภา, เพนดินมังกร (กรุงเทพมหานคร), หมอยแม่มา้ย (นครราชสีมา), ดินตะขาบ (พิจิตร), กระฉอด, หมอยแม่มา้ย (ราชบุรี), กระฉอก, ตะเภาขึ้นหน (ประจวบคีรีขันธ์), ลิเภาใหญ่ (ปัตตานี), หมอยยายซี (สุราษฎร์ธานี), กูดก้อง, กูดเครือ, กูดอดแดง, กูดพะ, กูดย่อง, ผักจิ้น, ตักโต (ภาคเหนือ), ตะเภาขึ้นหน, หลีเภา (ภาคใต้), เตวีเหมาะ (กะเหรี่ยงแดง), กิโก่หล่า (กะเหรี่ยง แม่ฮ่องสอน), กูดง, ปะกูดง, บะฮวาล (ลัวะ), กะราวหาระ (ขมุ), กูดง (ไทลื้อ), ด่อวเบรียง (ปะหล่อง), กูดก้อง, ผักกูดก้อง (คนเมือ), งอแง, ลิเภาย่อง, ย่านลิเภา, หล้ายายเภา, สายพานผี (<i>Lygodium flexuosum</i> (L.) Sw.)

บัญชีทรัพยากรธรรมชาติบางชนิดที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้

ลำดับที่	ประเภท/ชนิด
	พืชใช้สอย
๓	หญ้าไม้กวาด, ตองกง, ตันก้ง, ดอกหญ้าไม้กวาด, ใบตองกง, ไม้กวาด (<i>Thysanoleana latifolia</i> (Roxb. ex Hornem.) Honda)
๔	เลา (<i>Saccharum spontaneum</i> L.)
๕	แขม (<i>Triplidium arundinaceum</i> (Retz.) Welker, Voronts. & E.A. Kellogg)
๖	ใบคลุ้ม (<i>Donax canniformis</i> (G.Forst) K.Schum.)
๗	ใบค้อ (<i>Livistona speciosa</i> Kurz)
๘	ใบจาก (<i>Nypa fruticans</i> Wurmb)
๙	ใบตองตึง, ใบตองใต้ (<i>Dipterocarpus tuberculatus</i> Roxb.)
	พืชอาหาร
๑	ดอกกระเทียม (<i>Zingiber zerumbet</i> (L.) Roscoe ex Sm.)
๒	ดอกกระเจียว (<i>Curcuma singularis</i> Gagnep.)
๓	ดอก/ยอดคอนแวน, หัวสาร, ผักกอนหมา (ลำปาง), พรวัวพันลำ (เชียงใหม่), อีกริมป่า (ชลบุรี), ว่านสากเหล็ก (สุรินทร์), ค้อนหมาขาว (<i>Dracaena angustifolia</i> (Medik.) Roxb.)
๔	ดอกนางแลว (<i>Aspidistra sutepensis</i> K.Larsen)
๕	ดอกเอื้องหมายนา (<i>Hellenia speciosa</i> (J.Koenig) S.R.Dutta)
๖	ต้นทัง, กะตา, มือแด, มือแดง, มือแต, กายูกะตา, กายู่มือแด (มลายู ภาคใต้), กะทัง, กะทับใบใหญ่ (ภาคใต้) (<i>Litsea grandis</i> (Nees) Hook.f.)
๗	ผัก/ดอกส้มป่อย (<i>Senegalia rugata</i> (Lam.) Britton & Rose)
๘	ยอดกระโดน (<i>Careya arborea</i> Roxb.)
๙	ยอด/ดอกต่างหลวง (<i>Trevesia palmata</i> (Roxb. ex Lindl.) Vis.)
๑๐	ยอดติ้ว, ยอดติ้วส้ม (<i>Cratoxylum formosum</i> (Jacq.) Benth. & Hook.f. ex Dyer subsp. formosum)
๑๑	ยอดผักกุ่ม (<i>Crateva religiosa</i> G.Forst.)
๑๒	ยอดผักกูด (<i>Diplazium esculentum</i> (Retz.) Sw.)
๑๓	ยอดผักปวยล่า, ผักชะยา, ช้าเรียด (ภาคกลาง), ทะเน้าซอง, หนามปวยล่า (ภาคเหนือ), ผักกาดหญ้า (ปราจีนบุรี), ผักชะยา (นครพนม), ผักคายา (เลย) (<i>Caesalpinia mimosoides</i> Lam.)
๑๔	ยอดผักหนาม (<i>Lasia spinosa</i> (L.) Thwaites)
๑๕	ยอดผักหวานป่า (<i>Melientha suavis</i> Pierre)

บัญชีทรัพยากรธรรมชาติบางชนิดที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้

ลำดับที่	ประเภท/ชนิด
	พืชอาหาร
๑๖	ยอดผักเม็ก, ไคร้เม็ด (เชียงใหม่, ภาคกลาง), เม็ก (ภาคตะวันออก, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ), เสม็ดแดง, เสม็ดขุน, เสม็ด (สกลนคร, สตูล), เสม็ดขาว, เสม็ดเขา (ตราด), เม็ดขุน (นครศรีธรรมราช), ขะเม็ก (<i>Syzygium antisepticum</i> (Blume) Merr. & L.M.Perry)
๑๗	ยอดผักเหลียง, ผักเหมียง, ผักเขียง (<i>Gnetum gnemon</i> L.)
๑๘	หน่ออ้อ (<i>Phragmites australis</i> (Cav.) Trin. ex Steud.)
๑๙	หน่อไผ่หนาม, (ภาคกลาง), ชางหนาม, ชาน (ภาคเหนือ), ชารอง (นครพนม), ทะงาน, ชอง (ตราด), ไผ่รวก (กาญจนบุรี), วาคะยู (กะเหรี่ยง), ระไซ (เขมร สุรินทร์) (<i>Bambusa bambos</i> (L.) Voss)
๒๐	หน่อไม้ซาง (<i>Dendrocalamus membranaceus</i> Munro)
๒๑	หน่อไม้บง (<i>Bambusa nutans</i> Wall. ex Munro)
๒๒	หน่อไม้รวก, ตีโย, ไผ่รวก, รวก (ภาคกลาง), ฮวก (ภาคเหนือ) (<i>Thyrsostachys Siamensis</i> Gamble) ว่าบอบอ, แวบั้ง (กะเหรี่ยง แม่ฮ่องสอน), แวบ้าง (กะเหรี่ยง เชียงใหม่), สะลอม (ชาน แม่ฮ่องสอน)
๒๓	หน่อไม้โจด (<i>Vietnamosasa ciliata</i> (A. Camus) T.Q. Nguyen)
๒๔	หน่อไม้ไร่ (<i>Gigantochloa albociliata</i> (Munro) Kurz)